

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: Біблеїзми у фразеологічних одиницях англійської та української
мов.

Студентки групи Па 03-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Черьомушкіної Анастасії Юріївни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Субота Сергій Володимирович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

Term Paper
THE BIBLEISMS
IN ENGLISH AND UKRAINIAN PHRASEOLOGICAL UNITS

Cheromushkina Anastasiia
Group Pa 03-21
Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser
Assoc. Prof.
PhD (Linguistics)
Serhiy Subota

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	5
1.1. Фразеологізми як основні одиниці фразеологічної системи мови	5
1.2. Класифікація фразеологічних одиниць	7
Висновки до Розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З БІБЛІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	11
2.1 Типологія фразеологізмів з біблійною складовою	11
2.2 Лексико-семантичні особливості фразеологізмів з біблеїзмами.....	15
Висновки до Розділу 2	18
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	19
РЕЗЮМЕ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	22

ВСТУП

З огляду на те, що фразеологія – досить молодий розділ мовознавства, який розпочали досліджувати відносно недавно, цікаво дізнатись, що Біблія стала одним з першоджерел великої частини популярних усталених виразів.

Об'єкт даного дослідження – біблійні фразеологізми, що розглядаються в обох мовах.

Предметом даної роботи є порівняння фразеологізмів з біблійною складовою в українській та англійській мовах.

Метою є ідентифікація властивостей та специфіки біблеїзмів у фразеологічних одиницях української та англійської мов, використовуючи описовий та порівняльний методи.

Для досягнення поставленої мети, передбачено виконання кількох **завдань**, а саме:

- надання загального визначення фразеологічної одиниці;
- надання характеристики біблеїзмів у фразеологічних одиницях української та англійської мов;
- класифікування біблійних фразеологізмів;
- виконання порівняльного аналізу фразеологізмів з біблійною складовою на контрасті двох мов.

Задля написання даної курсової роботи були використані різноманітні матеріали, як-от підручники, монографія та «Англо-український словник» К.Т. Баранцева.

Практична цінність полягає в можливості використання даних записів в разі бажання заглибитись в тему певних аспектів біблійних фразеологізмів.

Зважаючи на завдання та мету, у ході написання роботи були використані описовий та порівняльний методи. Це дозволило більш глибоко вивчити тему, сформулювати та обґрунтувати висновки, та виявити схожості і відмінності в різних аспектах об'єкту даного аналізу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

1.1 Фразеологізми як основні одиниці фразеологічної системи мови

Важко посперечатись, що, будучи динамічною, фразеологічна система мови постійно розвивається. Деякі одиниці змінюють значення, а зовсім нові з'являються. Хоча осягнути фразеологізми, та повністю розібратись в їхніх тонкощах може бути не такою вже й легкою задачею, витрачений час гарантовано вартий того. Вся справа у здатності цих елементів надати тексту цікавості, освіченості та експресивності, створюючи яскраві образи і приклади. Це дуже допомагає споживачу інформації в сприйнятті та усвідомленні прочитаного.

Мова – це вражаюча система пов'язаних структур слів, речень та словосполучень. Деякі з них мають пряме значення, а інші – ідіоми – є усталеними виразами, що не сприймаються слово у слово, а несуть приховану суть. Оскільки в більшості випадків значення таких словосполучень не зрозуміти із сенсу суми їхніх частин, варто мати певну теоретичну базу.

Певні дослідники пов'язують фразеологізми з культурами різних народів, як от О. М. Галинська, що розглядає їх як особливі знаки у мові, що зберігають та передають етнічну інформацію (Галинська, 2011: 7-9). З такої точки зору, словосполучення можуть мати історичну цінність, бути демонстрацією менталітету чи моральних цінностей різних народів. Все ж, це лише доповнює твердження про їхню здатність збагатити мову та підкреслити майстерність людей, які їх використовують.

Зі схожою думкою описував фразеологізми Д. В. Ужченко, зазначаючи, що «фразеологізми являють собою специфічні мовні формули із закодованою інформацією про минуле, про наших предків, про їхній спосіб сприйняття світу і їх оцінку всього сутнього» (Ужченко, 2005: 13). Як

результат, вони концентрують культурний потенціал народу, і неповторним чином демонструють унікальність національного менталітету.

За А. А. Талатай, є низка ознак, які дозволяють визначати фразеологізми як окремі одиниці мови, і відрізнити їх від інших лінгвістичних елементів. Найголовніші з них – здатність відтворюватись у процесі розмови та мати неподільність значення при цьому. Іншими словами, ми не можемо змінювати розташування слів такого словосполучення, адже втратиться основна суть.

Виходячи з цього, основні характеристики фразеологізмів включають до себе: 1) структуру, що складається з декількох окремо написаних слів;

2) порядок, який не допускає зміну розташування слів та інтеграцію нових слів поміж ними;

3) неможливість замінити будь-яке слово іншим.

Проте, у пізніших роботах дослідник Ш. Баллі спростував ці вимоги, зазначивши, що зустрічаються фразеологічні одиниці, які можуть не відповідати цим пунктам, а в інших випадках деякі слова у них можливо замінити альтернативними.

Наслідуючи приклад Ш. Баллі, концепцію підібрали та інтерпретували багато як зарубіжних, так і вітчизняних авторів та лінгвістів, наприклад, В. Архангельський, О. О. Потебня та І. Чернишова. Ними були підняті питання детальних ознак фразеологізму, об'єкту та послання фразеології, специфіки її значення та різноманітних методів аналізу даних.

Підходячи до історичного питання розвитку цієї гілки мовознавства, ми маємо підстави розділити історію фразеології на теренах України на певні періоди. Багато авторів мають свої розподіли, але, узагальнюючи, маємо такий:

- 20-40 роки ХХ ст. – спроба визначити фразеологію в суміжності лінгвістичних наук та відокремити її від інших;
- 50-60 роки ХХ ст. – затвердження базових характеристик та понять фразеології під впливом робіт Ш. Баллі. Також В. Д.

Ужченком та Л. Г. Аксентьєвим було описане поширення фразеологізмів у художній літературі.

- 70-80 роки ХХ ст. – період структурно-семантичного способу вивчення фразеології, формування широкого, який розглядає фразеологізми в контексті всієї мовної системи, та вузького, який концентрується на виділенні фразеологізмів як окремих мовних одиниць, підходів до її аналізу. Дослідниками цього часу є А. Баран та М. Ф. Алефіренко.
- 90-і роки ХХ ст. – продовження вивчень ролі фразеологізмів у мовній системі, асоціації їх з етнічним кодом та культурною спадщиною. Створення нових фразеологічних словників П. білоусенком та С. Єрмоленко.

Як можна бачити, становлення фразеологізмів тими мовними елементами, якими ми бачимо їх зараз, пройшло немало етапів. Хоча багато яких аспектів були задіяні та розглянуті в дослідженнях десятиліття тому, сучасники не припиняють розширювати межі вивчення даної науки.

1.2 Класифікація фразеологічних одиниць

Ще одним суттєвим нюансом при аналізі фразеологізмів є класифікація. Використання різних категоризаційних схем дозволяє чітко окреслити їхню роль в мові, та дає змогу угрупувати схожі за характеристиками фразеологізми. Аналізуючи їх з несхожих аспектів, ми отримуємо різноманітні класифікації, що не повторюють одна одну. Зазвичай згадують про генетичну, функціональну, морфологічну, синтаксичну, семантичну, та кілька інших класифікацій (Гаращенко, 2010).

Найпоширеніший спосіб – це класифікування на основі структури, яке ще нерідко називають граматичним. За таким принципом можна виділити:

1. Дієслівні фразеологізми (*кидати слова на вітер; підливати масла в огонь; to lay one's cards on the table; have a heart of gold*)

2. Іменникові (*Яблуко розбрату; Терновий вінець; A piece of cake; A heart of gold*)
3. Прикметникові (*Як горох об стіну; Як білка в колесі; As clear as day; As fit as a fiddle*)
4. Прийменникові (*З легким серцем ; На руку ; At arm's length; From the bottom of one's heart*)
5. Фразеологізми-вигуки (*Геть з очей!; До біса!; All aboard! ; Holy cow!*)
6. Сполучникові фразеологізми (*через терни до зірок; Ось тобі й на; Through thick and thin ; Once in a blue moon*)

Іншою доволі відомою є класифікація фразеологізмів, розроблена французьким мовознавцем Ш. Баллі. Вона передбачає аналіз на основі ступеня злиття мовних компонентів, і виділяє наступні види фразеологізмів:

- Фразеологічні зрощення, які є семантично неподільними, тобто значення яких не можна визначити зі значень окремих компонентів. Вони часто включають до себе архаїзми, які вже не є реаліями сучасного мовлення. При перекладі дуже важко їх перекласти дослівно, якщо не неможливо, тож підшукати відповідник є оптимальним варіантом. Приклади: *підсунути свиню (підставити когось, навмисне чи ненароком завдати прикрощів комусь) , собаку з'їсти (бути професіоналом у певній справі), чорта з два (заперечення чогось, ні за яких обставин).*
- Фразеологічні єдності, які теж є семантично неподільними, але мають значення, що цілісно умотивовується значенням компонентів. При перекладі варто звернути увагу на суму переносних значень компонентів, адже найчастіше вони є метафоричними, мають яскраві образи. Хоча вони є дещо гнучкішими за зрощення, компоненти єдностей заміни не підлягають, адже це призведе до руйнування сенсу. Приклади: *плисти за течією, граніт науки, танцювати під чужу дудку, замилувати очі.*

- Фразеологічні сполучення, що є стабільним оборотом, склад якого може складатись як з слів з вільним значенням, так і з незамінних компонентів. Цілісне значення такого типу впливає зі значень окремих складових. Вони допускають підстановку синонімів та заміну окремих слів. Приклади: *бере досада (зло, лютъ), згоряти від кохання (сорому, злості).*

Проте цей поділ був неідеальним, та не охоплював всіх фразеологізмів, тому пізніше була виділена ще одна категорія, що називалась «фразеологічними виразами». Вони є семантико-подільними, та окремі компоненти яких мають вільне значення. В більшості випадків, це прислів'я, афоризми та приказки. Приклади: *на словах медок, а на серці льодок; бідний, як церковна миша.*

Висновки до Розділу 1

Фразеологізми є елементами мови, що постійно розвиваються. Вони несуть приховану суть, а пряме значення їм не властиве.

Багатьма дослідниками, зокрема українськими, словосполучення зображуються як ключові складові мовної системи, віддзеркалення менталітету народу, що їх використовує, а також як елементи, в яких є відблиск минулого.

Фразеологізми мають низку ознак, деякі з них: незмінний порядок, стабільність компонентів та структура. Історично зародження певних знань про фразеологію, які потім переростуть в повноцінну науку, розпочались з 20-40 років ХХ ст. до нашого часу.

Кажучи про класифікації фразеологізмів, зазвичай виділяють генетичну, функціональну, морфологічну, синтаксичну, семантичну, та кілька інших. За граматичним розподілом фразеологізми поділяються на дієслівні фразеологізми, іменникові, прикметникові, прийменникові, фразеологізми-вигуки та сполучникові фразеологізми.

За іншою відомою класифікацією, вони поділяються на фразеологічні єдності, сполучення та зрощення. Пізніше була додана також категорія фразеологічних виразів.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З БІБЛІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2.1 Типологія фразеологізмів з біблійною складовою

Дослідження фразеологізмів з біблеїзмами в обох мовах є істотно цікавим через їхні особливості. Тоді як вони мають всі ознаки фразеологізмів, саме їхня прив'язка до Біблії робить їх настільки особливими – все через унікальне значення, що виходить з історій в книзі.

Старовинне писання збагатило сучасну мову багатьма зворотами та елементами, роблячи її різноманітнішою та більш емоційною, та маючи вплив на розвиток письмового та усного мовлення. Саме через таку актуальність фразеології, її аналізували багато слов'янських, та ще більше зарубіжних мовознавців та авторів.

Як впливає з попереднього розділу, фразеологізми – дуже об'ємна тема для обговорення, і окреслення темою Біблії зовсім не зменшує їхньої багатогранності та обширності у значенні і використанні. Оскільки святе письмо є джерелом для величезної кількості фразеологізмів, за всі роки з'явилися кілька семантичних класифікацій, в яких звертається увага саме на сенс словосполучень.

Наприклад, за класифікацією українського мовознавця І. Ковалика словосполучення діляться за ступенем семантичного єднання. Таким чином розглядається 3 категорії:

1. Морально-етичні: *Камінь спотикання, тернистий шлях, багато званих, та мало вибраних, брат піднявся на брата, віддавати кесареви кесареви, відділяти кукіль від пшениці, немає нічого нового під сонцем, не судить – і судимі не будете, поставити ліву щоку, служити мамоні, спати сном праведника, усякий дар благо, хома невірний, вовки в овечій шкурі, агнець божий, книжники й фарисеї, каїнова печать, і вівці цілі, і вовки ситі;*

Turn the other cheek, do unto others as you would have them do unto you, after one's own heart, as they sow, so let them reap, broken reed, devil can quote Scripture for his purpose, dust and ashes, for the wages of sin is death, gird your loins, laugh at someone or something scorn not, lion in the way, mote in one's eye, name is legion, not to be worthy to unloose the latchet of one's shoe, pride comes before a fall, to answer the fool according to his folly, to bear its fruits, to cast pearls before swine, to cast the first stone, good Samaritan, to dig a pit for someone, to heap coals of fire on someone's head, the scales fell from his eyes, to open one's eyes, all they take the sword shall perish with the sword.

2. Релігійно-обрядові: *Нести свій хрест, жити по-божому, іти на голгофу, манна небесна, перековувати мечі на орала, перетворити Савла в Павла, скарби земні й скарби небесні, скрижалі заповіту, труба Ангела, таємне стане явним, фавилонське стовпотворіння;*

Light of the world, salt of the earth, to bear one's cross, alpha and the omega, at the eleventh hour, baptism of fire, fire and brimstone, golden calf, loaves and fishes, milk and honey, prophet is not without honor save in his own country, to break bread, to raise up seed, to incline your ear.

3. Історико-культурні: *сліні проводирі сліпців, альфа та омега, вавилонська вежа, фавилонська блудниця, берегти як зіницю ока, бувати на сьомому небі, лицемірство фарисейське, пізнавайте за плодами, проти рожна перти, розсудити, як цар Соломон, розіпни, розіпни його!, ділити хліба, сидіти між двох стільців, сім п'ятниць на тиждень, текти молоком і медом, упасти на добрий ґрунт, засіювати пустелю, Каїн і Авель;*

The Tower of Babel, the parting of the Red Sea, behind the veil, deep waters, balm in Gilead, land of Nod, threescore and ten, to beat swords into plowshares, mammon of unrighteousness, David and Jonathan, to cast one's bread upon the waters, to rule with a rod of iron, to go the way of all flesh, to have dominion over, road to Calvary, Sabbath day's journey, to sell something for a mess of pottage, to quench the smoking flax.

Ще одна виділена класифікація поділяє фразеологізми на ті, чиє значення застосовується та пояснюється у Біблії, ті, що мали вільне значення у писанні, та згодом набули нового, фразеологічного, та ті, які лише референціюють до Біблії. (Дзера, 2004: 21-22)

До першої групи можна залучити такі фразеологізми, як: *to keep as the apple of smb's eye* - зберігати як зіницю ока, *alpha and omega* - альфа й омега, *a land flowing with milk and honey* – земля обітованна.

До тих, що набули значення: *to hide one's light under a bushel* - зарити талант у землю, *to cast pearls before swine* – метати перли перед свинями.

Та фразеологізми третьої групи: *the forbidden fruit* - заборонений плід, *the blind leading the blind* – сліпий невидючого водить, *a good Samaritan* - добрий самарянин, *It's past nine, and dark as Egypt*.

Повертаючись до найпопулярнішої систематизації, ґрунтованої на семантичному принципі, яку розробив Ш. Баллі, та потім яка була доповнена багатьма німецькими лінгвістами, яка теж застосовується до класифікування фразеологізмів з біблеїзмами, тому варто навести кілька прикладів.

Розглянемо спочатку **українські фразеологізми**:

1. Прості фразеологічні сполуки, де значення одного з компонентів, який зазвичай є дієсловом, частково переосмислене чи змінене:

Брат піднявся на брата, віпити чашу свою, визволитися з-під кормиги, голос волаючого в пустелі, камінь спотикання, козел відпущення, мудрий, як Соломон, не судить – і судимі не будете, пізнавайте за плодами, підставити ліву щоку, проти рожна перти, сліпі проводирі сліпців, розсудити, як цар Соломон, розіпни, розіпни його!, стукайте – і відчинять, сидіти між двох стільців, упасти на добрий ґрунт, Хома невірний, блудний син, заборонений плід, засіювати пустелю, стражденний голос, текти молоком і медом, багато званих, та мало вибраних.

2. Єдності у фразеологізмах, яким властиве повністю переосмислене значення, або яке розкривається з суми сенсу компонентів:

Агнець Божий, берегти як зіницю ока, вавилонська вежа, вовки в овечій шкурі, віддати кесарю кесарево, дерево пізнання добра і зла, каїнова печать, кидати перли свиням, манна небесна, нема пророка в своїй країні, немає нічого нового під сонцем, спати сном праведника, невсипує око, обітована земля, служити мамоні, таємне стане явним, усякий дар благо, і вівці цілі, і вовки ситі, Каїн і Абель, нести свій хрест, сіяти добре зерно, перековувати мечі на орала.

3. Та ідіоми, чиє значення неможливо вивести зі значень окремих компонентів, чим вони здаються на перший погляд не виправданими з точки зору мовознавства:

Альфа та омега, відділяти кукіль від пшениці, бувати на сьомому небі, будувати на піску, віпити чашу до дна, книжники й фарисеї, лицемірство фарисейське, іти на Голгофу, перетворити Савла в Павла, покласти наріжним каменем, скрижалі заповіту, труба Ангела, терновий вінок, сім п'ятниць на тиждень, фавилонська блудниця, фавилонське стовпотворіння.

Повертаючись до **англійських фразеологізмів з біблійною складовою**, маємо наступний розподіл:

1. Прості фразеологічні сполуки, де значення одного з компонентів, який зазвичай є дієсловом, частково переосмислене чи змінене:

After one's own heart, as they sow so let them reap, dust and ashes, fire and brimstone, gird your loins, gnash your teeth, incline your ear, laugh at someone or something scorn not, lion in the way, milk and honey, mote in one's eye, pride comes before a fall, to answer the fool according to his folly, to cast pearls before swine, to cast the first stone, to open one's eyes.

2. Єдності у фразеологізмах, яким властиве повністю переосмислене значення, або яке розкривається з суми сенсу компонентів:

Balm in Gilead, baptism of fire, beam in one's eye, behind the veil, beholden to no man, bone of my bone and flesh of my flesh, broken reed, David and Jonathan, deep waters, death in the pot, devil can quote Scripture for his purpose,

doubting Thomas, for the wages of sin is death, golden calf, good Samaritan, land of Nod, mammon of unrighteousness, name is legion, not to be worthy to unloose the latchet of one's shoe, prophet is not without honor save in his own country, the scales fell from his eyes, threescore and ten, to beat swords into plowshares, to have dominion over, to poison the wells, to quench the smoking flax, to raise up seed, to rule with a rod of iron, to sell something for a mess of pottage.

3. Та ідіоми, чиє значення неможливо вивести зі значень окремих компонентів, чим вони здаються на перший погляд невинуватими з точки зору мовознавства:

Alpha and Omega, all they take the sword shall perish with the sword, loaves and fishes, to go the way of all flesh, at the eleventh hour, prodigal son, to break bread, to cast one's bread upon the waters, to bear its fruits, road to Calvary, sabbath day's journey, to bear one's cross, to dig a pit for someone to heap coals of fire on someone's head.

2.2 Лексико-семантичні особливості фразеологізмів з біблеїзмами

Біблійні фразеологізми, маючи за джерело книгу книг, як група справді виділяється від інших специфічними семантичними та лексичними ознаками.

За лексичним складом можна виділити біблеїзми, що

- вживаються лише у Біблії (*манна небесна, ворота пекла, земля обітована, Alpha and Omega, loaves and fishes, prodigal son, to break bread, sabbath day's journey, to dig a pit for someone to heap coals of fire on someone's head, bone of my bone and flesh of my flesh, broken devil can quote Scripture for his purpose, і вівці цілі, і вовки сумі, нести свій хрест, сіяти добре зерно, for the wages of sin is death*),
- у розмовній мові та святому писанні (*to cast the first stone, to open one's eyes, after one's own heart, fire and brimstone, mote in one's eye, невсипуще око, таємне стане явним, gird your loins, incline your ear, laugh at someone or something scorn not, lion in the way, pride comes*

before a fall, to answer the fool according to his folly, випити чашу до дна),

- та ті, де застосовуються власні назви ті біблійні імена (*balm in Gilead, road to Calvary, doubting Thomas, іти на Голгофу, Каїн і Авель, мудрий, як Соломон, Каїнові сльози побудувати Вавилонську вежу*).

Біблійні фразеологізми є хорошим способом передачі великої кількості значень. Вони є яскравими та експресивними, унікальними своєю варіативністю та здатністю підкреслити потрібні думки і наративи у мовленні. До того ж, надавати тексту урочистості та піднесення є ще однією їхньою метою. Базуючись на сюжетах притч, образах та символах зі Слова Божого, фразеологізми набувають переносності та різноманітності значень, що дає їм властивість нести у собі різні змісти відмінних одне від одного біблійних контекстів.

Кажучи про характерні особливості, варто згадати про архаїчність фразеологічних виразів (*сльози Ієремії* – посилення на писання про Ієремію, який оплакував знищення Єрусалиму. Фразеологізм означає глибокий сум та скорботу). Вона наявна, зважаючи на джерело походження даних елементів. Чіткий релігійний контекст (*стукати у ворота небесні* – бажання спасіння та вічного життя) теж є тим, на що варто звернути увагу, аналізуючи фразеологізми з біблеїзмами. Ще до визначальних характеристик приписують інтертекстуальність та метафоричність (*Каїнова печать* – описується як ознака зради, або, якщо посилатись на контекст Біблії, як людина, яка є проклятою чи приреченою).

Якщо ж звернутись до класифікування категорій фразеологізмів на основі образності та функціональності, можна виділити номінативні (*Dust and ashes, fire and brimstone, for the wages of sin is death, golden calf, good Samaritan, land of Nod, агнець Божий, альфа та омега, бувати на сьомому небі, будувати на піску, вавилонська вежа, випити чашу до дна, випити чашу свою, вовки в овечій шкурі, голос волаючого в пустелі, дерево пізнання добра і зла*) та вигуківі вирази (*розіпни Його!, Осанна!*).

До номінативних також належать основні (*the sons of Abraham, Adam's apple, Jesus boots, balm in Gilead, baptism of fire, beam in one's eye, bone of my bone and flesh of my flesh, broken reed, David and Jonathan, deep waters, death in the pot, doubting Thomas, fire and brimstone, golden calf, Good Samaritan, агнець Божий, вавилонська вежа, вовки в овечій шкурі, голос волаючого в пустелі, дерево пізнання добра і зла, каїнова печать, книжники й фарисеї, козел відпущення, невсипуще око, обітована земля, скарби земні й скарби небесні*), прикметникові (*мудрий, як Соломон*), дієслівні (*брат піднявся на брата, служити мамоні, gnash your teeth, incline your ear, laugh at someone or something scorn not, to break bread, to cast one's bread upon the waters, to cast pearls before swine, to cast the first stone, to dig a pit for someone, to have dominion over, to heap coals of fire on someone's head, to incline your ear, to know someone in the biblical sense, to open one's eyes, to poison the wells, to raise up seed, to rule with a rod of iron, to sell something for a mess of pottage*).

Висновки до Розділу 2

Біблійні фразеологізми, маючи старовинне письмо як джерело, мають здатність вносити архаїчні елементи в текст при використанні, але також можуть підкреслювати потрібне та додавати унікальності та експресивності. Існують різні підходи до принципів класифікації фразеологізмів.

Проведене аналітичне дослідження показало, що поділ біблійних фразеологізмів такий же обширний, як і поділ фразеологізмів інших категорій. Першою на розгляді була класифікація українського мовознавця І. Ковалика, за якою з вибірки у 59 англійських фразеологізмів, 27 є морально-етичними, 14 релігійно-обрядовими та 18 історико-культурними, що складає 46%, 24% та 30% відповідно від загальної кількості.

Що ж до української вибірки з 63 одиницями, то маємо 24 морально-етичних, 15 релігійно-обрядових та 24 історико-культурних фразеологізмів відповідно, які складають 38%, 24% та 38%.

В другій класифікації, де були розглянуті сполуки, фразеологічні єдності та ідіоми, з української вибірки нараховується 25 сполук, 22 єдності та 17 ідіом з 63 загалом, а в англійській - 16 сполук, 29 єдностей та 14 ідіом з 59. Як можна бачити завдяки порівнянню результатів, до морально-етичних фразеологізмів відноситься більше англійських, тоді як більше українських належить до історико-культурних.

За лексичним складом вони поділяються на ті, що вживаються лише в Біблії, спільні для релігійного та повсякденного контексту, та імена з топонімами.

Якщо ж розглядати фразеологізми з іншої точки зору, вирізняються вигуківі та номінативні фразеологізми, з останніми, що включають в себе субстантивні, адвербіальні чи прикметникові, та дієслівні.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Подана робота була написана на основі зіставного аналізу фразеологізмів в українській та англійських мовах. На основі теоретичних положень було відмічено, що дані елементи надають експресивності та яскравості тексту при застосуванні. До того ж, роботи вітчизняних дослідників розглядають фразеологізми як своєрідні знаки мови, що зберігають і передають інформацію про етнос. Також стало ясным, що фразеологізми мають декілька певних ознак, за допомогою яких їх легко вирізнити з-поміж інших лінгвістичних елементів. Хоча деякі фразеологізми можуть не відповідати даним критеріям, більшість все ж підпадає під структуру, неподільність значення та неможливість змінити порядок слів.

З цього випливає, що вивчення фразеологізмів має величезний вплив на лінгвістичний розвиток у багатьох аспектах.

Аби краще зрозуміти роль фразеологізмів у мові, використовуються різноманітні класифікації. Ті, що концентруються на структурній будові фразеологізмів, зветься дієслівними, іменниковими, прикметниковими, вигуками, сполучниковими та прийменниковими. Інші ж зосереджені на ступені мотивації значення, як от класифікація Ш. Баллі, яка виділяє фразеологічні єдності, сполучення та зрощення, а пізніше і вирази, адже з'явилися фразеологізми, що не підпадали під кожен з трьох категорій вище. В класифікуванні за допомогою граматично-семантичного методу вклялись і українські дослідники, як-от В. Архангельський, О. О. Потебня та І. Чернишова.

Розглядати фразеологізми з біблійним компонентом виявилось доволі цікавим досвідом, зважаючи на їхню паралельну прив'язаність до джерела та здатність зберігати характеристики інших фразеологізмів.

Біблія відіграє важливу роль в повсякденному житті, написанні текстів та у різноманітності текстів схожими фразеологізмами, адже ми маємо їх багато як в українській, так і в англійській мовах. Це пояснює, чому обидві

вибірки фразеологізмів мали невеликі відмінності, але продемонстрували сильне враження та роль у мовах загалом.

Унікальні лексико-семантичні особливості фразеологізмів з біблійними компонентами включають в себе архаїчність, інтертекстуальність, метафоричність та сильну релігійну прив'язку. Будучи важливими складовими мовлення, вони поділяються на морально-етичні, релігійно-обрядові та історико-культурні, зважаючи на тонкощі заглиблення в релігійний чи культурний контекст. Дані елементи використовуються для вираження складних концепцій та ідей, сповнюючи доповідь яскравими образами.

РЕЗЮМЕ

Курсова робота на тему «Біблеїзми у фразеологічних одиницях англійської та української мов» присвячена порівнянню та аналізу біблійних фразеологізмів в українській та англійській мовах. Задля порівняння та наведення прикладів класифікацій було взято українську вибірку фразеологізмів з 63 одиниць та англійську з 59 одиниць. Вони були розподілені у списки, зважаючи на різні аспекти, як от граматичний каркас, прив'язка до джерела та сенс фразеологізму. Були наведені основні характеристики фразеологізмів так само, як і унікальні відмінності біблійних фразеологізмів від інших категорій.

У першому розділі курсової роботи наведений аналіз та загальна класифікація фразеологізмів за граматичною структурою. Також зазначена популярна класифікація на основі ступеня злиття мовних компонентів, розроблена мовознавцем Ш. Баллі.

У другому розділі описані особливості, збіжності та несхожості фразеологізмів біблійного походження в обох мовах. Також представлена категоризація на основі семантичного єднання та лексичного складу.

У висновках перераховані ознаки фразеологізмів, види класифікацій та відсоткові дані поділу фразеологічних одиниць, щодо яких вони були застосовані.

Актуальність цього дослідження зумовлена широким використанням фразеологізмів з біблеїзмами в різних галузях, через що розуміння їхнього істинного значення є важливим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баран, Я., Зимомря, М. (1999). *Теоретичні основи фразеології*. Ужгород: Ужгородський державний університет.
2. Баранцев, К.Т. (2005). *Англо-український фразеологічний словник*. 2-ге вид., Київ: Товариство “Знання”.
3. Будівська, Л., Сікорська, З. (2007). *Фразеологізми біблійного походження*. Луганськ: Луганськ-Арт.
4. Вергалюк, М.М. (2021). *Біблійна фразеологія в сучасній українській мові*; (Дисертація). Національна академія наук України. Київ. С. 31-128.
5. Галинська, О. М. (2011). *Фразеологізми як знаки культурної інформації*. Видавництво центр КНЛУ. – Ч. 2. – С. 61-69.
6. Гаращенко, О. (2010). Фразеологічні одиниці та проблеми їх класифікації. Київ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: філологія, 11-12.
7. Дзера, О.В. (2004). *Індивідуально-авторське трактування біблійних мотивів як перекладознавча проблема*. Київ.
8. Жулкевська, Т. (2013). *The peculiarities of functioning of bibleisms in the english-speaking internet communication* (Монографія). Київ. Відновлено з <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5770/1/Zhulkevaska.pdf>
9. Загнітко, А. (2009). *Сучасний синтаксис і фразеологія: особливості структурних і семантичних зв'язків*. Харків: Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди. С. 177–184.
10. Зорівчак, Р. П. (2006). *Біблеїзми в нашому мовленні*. Відновлено з <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=4142>
11. Комар, Л. (2011). *Фразеологія як наука та предмет її дослідження*. Дрогобич: Молодь і ринок.
12. Кунін, А.В. (2000). *Питання англійської фразеології*. Київ, Нова Книга. С. 123-126.

13. Онкович, Г.О. (1999). *Фразеологізми як національно-культурний компонент*. Київ: Диво слово.
14. Прадід, Ю.Ф. (2012). *Історія української фразеографії*. Київ: Мовознавство. С. 31-39.
15. Ужченко, В.Д., Ужченко, Д.В. (2005). *Фразеологія сучасної української мови*. Луганськ: Альма-матер. С. 13-104.
16. Язикова, Ю. (2009). Проблема класифікації складнопідрядних речень нерозчленованої структури займенниково-співвідносного типу. Київ. *Серія: Філологічні науки*, 72–80.
17. Crystal, D. (2011). *The influence of the Bible on the English*. Retrieved from <https://www.davidcrystal.com/Files/BooksAndArticles/-4859.pdf>
18. Crystal, D. Begat. (2011). *The King James Bible and the English Language*. Oxford: Oxford Univ. Press.
19. Siefring, J. (2004). *Oxford Dictionary of Idioms*. Great Britain: Clays Ltd. Retrieved from https://www.ascdegreecollege.ac.in/wpcontent/uploads/2020/12/Oxford_Dictionary_of_Idioms.pdf